

Kolding Kommune
Natur og Vand
Vandløbsteamet
Nytorg 11
6000 Kolding

2. september 2025 - Sagsnr. 25/15447

Dispensation efter naturbeskyttelsesloven til punktoprensning på to strækninger af Kongeåen st. 3.300 – 4.900

Afgørelse efter vandløbsloven

Kolding Kommune meddeler dispensation efter naturbeskyttelseslovens §65 st. 3, jævnfør §3, stk 1 og 2 (Ibk nr. 240 af 13 marts 2019 om naturbeskyttelse) til punktoprensning på to strækninger.

Dispensationen gives på følgende vilkår:

Vilkår:

- Der oprenses således at vandføringsevnen genskabes, som den var i 1996.
- Der oprenses alene aflejret materiale i form af sand, mudder m.v.
- Der oprenses således, at der etableres et naturligt forløb med en strømrønde.
- Bredden og udformningen af strømrønden kan variere, og skal fremstå naturlig.
- Det oprensede materiale aflejres på brinken nord øst siden af kongeåen, hvor det planeres.
- Oprenset materiale må ikke udlægges på beskyttet natur
- Ved drænuddøb graves strømrønden ind til drænuddøbene.
- Afvandingen fra den beskyttede natur på matr. nr. 2a, 4il, 4bn og 59b, Bastrup By, Vamdrup, må **ikke** forbedres i forbindelse med oprensningen.
- Kørsel i forbindelse med oprensningen skal ske på nordsiden af kongeåen, hvor der eksisterer et kørespor udenfor beskyttet natur

Dispensation efter naturbeskyttelsesloven

Kongeåen og de omkringliggende arealer er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens §3. Ifølge naturbeskyttelseslovens §3, må der ikke ske en tilstandsændring af den beskyttede natur. Der kan dispenseres fra naturbeskyttelsesloven, hvis et projekt er naturforbedrende eller har væsentlig samfundsmæssig interesse.

Sand er en naturlig del af et vandløb, men når det dækker større strækninger og flytter sig ned gennem vandløbet kan det give ensformige vandløb, hvilket giver ensartet fysiske forhold og derved ringere biodiversitet. Store sandaflejringer i vandløbet kan derudover lægge sig som et lag over gydegrus og derved have en negativ påvirkning på eventuelle fiskeæg i gydegrus, fiskeyngel og smådyr ved vandløbsstrækningen.

Sagsfremstilling

Lovgivning

Ifølge vandløbslovens § 27, stk. 1 (lbk nr. 1217 af 25. november 2019), skal vandløb vedligeholdes således, at det enkelte vandløbs skikkelse eller vandføringsevne ikke ændres, medmindre andet er fastsat i regulativet.

Vedligeholdelsen af offentlige vandløb påhviler ifølge lovens § 31 vandløbsmyndigheden. Kongeåen er et offentligt vandløb, og vedligeholdelsen påhviler derfor Kolding Kommune som vandløbsmyndighed.

Regulativer for offentlige vandløb skal indeholde bestemmelser om vandløbets skikkelse eller vandføringsevne, jf. vandløbslovens § 12, stk. 1, nr. 1. Derudover skal regulativerne indeholde bestemmelser om vandløbets vedligeholdelse, herunder om vedligeholdelsesarbejdets udførelse, om bortskaffelse af fyld og grøde samt om sikring af drænudløb, jf. bekendtgørelse om regulativer for offentlige vandløb § 3, nr. 2.

Kongeåen er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (lbk. nr. 240 af 13. marts 2019 om naturbeskyttelse). På den pågældende strækning af Kongeåen er der ikke foretaget vedligeholdelse i over 20 år. En oprensning kan derfor ikke betragtes som sædvanlige vedligeholdelsesarbejder, hvorfor ovenstående oprensning kræver en dispensation fra § 3, jf. lovens § 65, stk. 3. Hovedparten af engene langs vandløbet er ligeledes registreret som omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Vandløbsregulativ

Vandløbsstrækningen er en del af Kongeå-systemet, der afvander til Vadehavet.

I regulativet er følgende angivet:

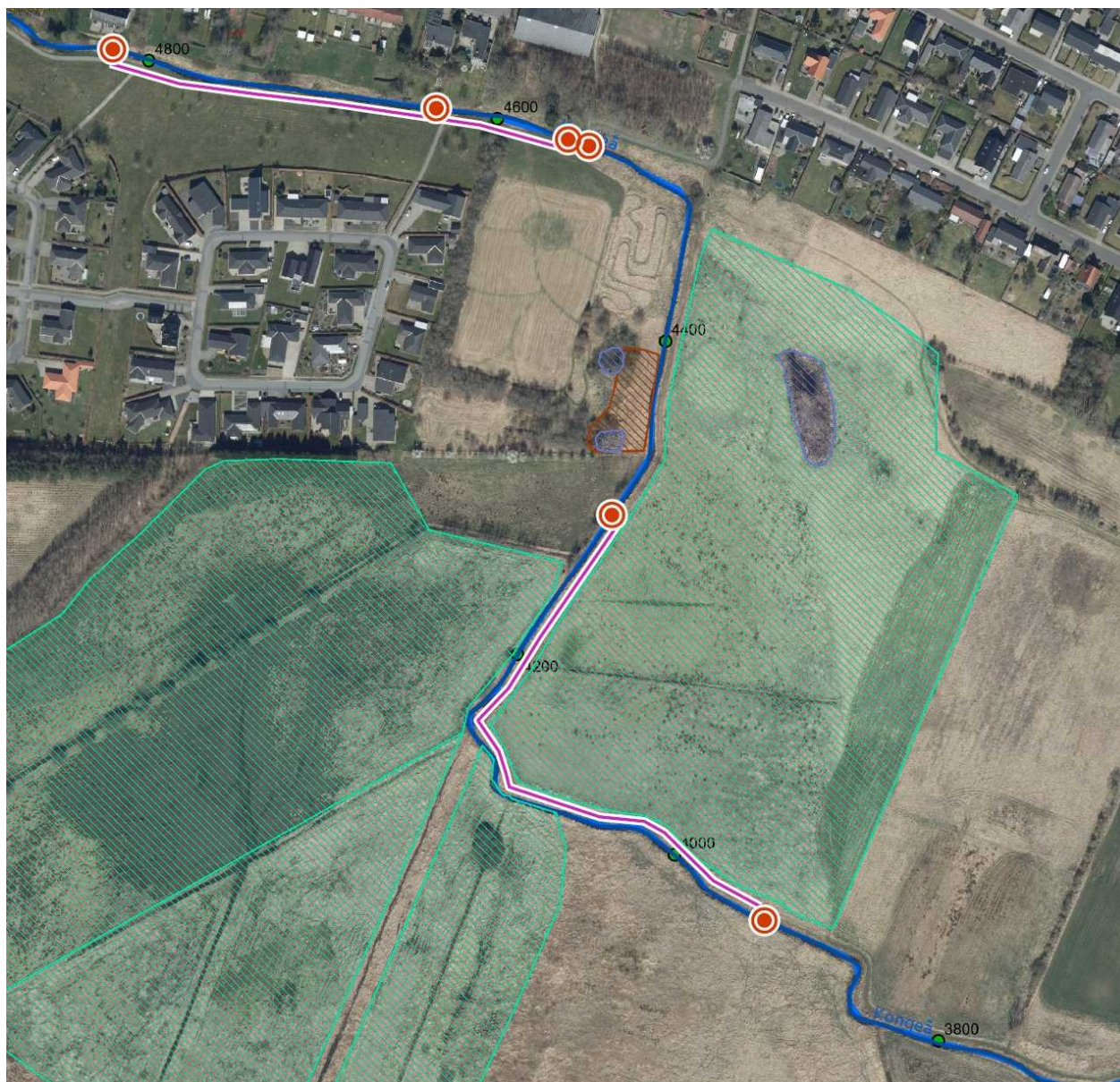
Kommunalbestyrelsen har besluttet, at vedligeholdelsen af Kongeå skal ske på basis af vandløbets dynamiske skikkelse således at vandføringsevnen, svarende til den geometriske skikkelse, ikke forringes.

Det tilstræbes af hensyn til opfyldelse af målsætningen, at vandløbet henligger i en tilstand med varierende bund- og dybdeforhold.

Der er i øjeblikket ved at blive udarbejdet et nyt regulativ for Kongeåen og den forbindelse er der lavet nye opmålinger. I denne afgørelse bliver kontrolopmålingerne holdt op mod de nye regulativopmålinger.

Sagsforløb

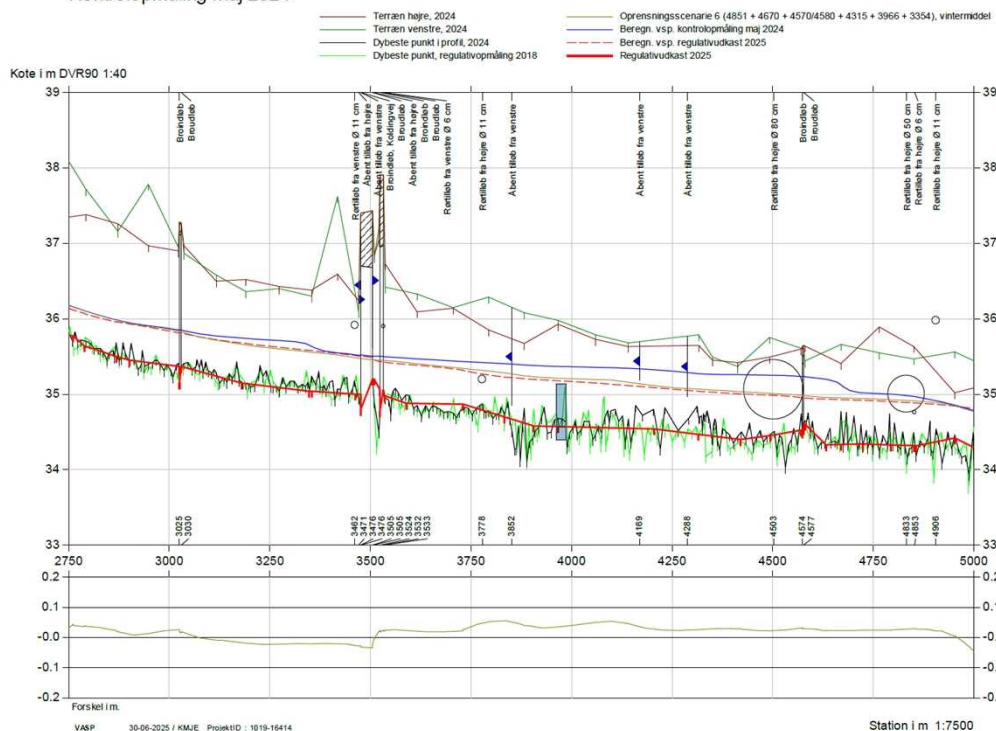
Kolding Kommune har modtaget flere henvendelser angående sandaflejringer i Kongeåen mellem st. 2750 og st. 5000.

Figur 1 viser et oversigtskort med stationeringen. De røde markeringer er strækninger, hvor den punktvis oprensning skal foregå.

Kongeå

Kontrolmåling maj 2024

Figur 2 viser kontrolmålingen fra maj 2024

I forbindelse med henvendelserne har Kolding Kommune bestilt en kontrolmåling af strækningen hos WSP. Kontrolmålingen viser, at sandet har flyttet sig fra 2018 til 2024 (Figur 2). Det ser ud til at sandet har flyttet sig nedstrøms eller at de to åbne tilløb i st. 4169 og st. 4288 har tilført en masse sand. I forbindelse med det nye regulativ har Kolding Kommune opmålt bundpunkter på hårde tærskler i vandløbet. I denne forbindelse blev aflejret sand ligeledes opmålt, hvor aflejringerne er mellem 10-40 cm.

Kolding Kommunes bemærkninger i sagen

Afvanding og miljøtilstand

I den seneste basisanalyse for vandområdeplaner 2021-2027 er den aktuelle tilstand for Kongeåen vurderet til moderat økologisk tilstand. Målmålet for Kongeåen er god økologisk tilstand og derved er miljømålet ikke opfyldt.

Den aktuelle tilstand for de tre kvalitetselementer i planen er følgende:

Kvalitetselement	Tilstand	Opfyldelse Målmål
Vandplanter	Ukendt	Nej
Smådyr	God	Ja

Fisk	moderat	Nej
Alger	Ukendt	Nej

Kommunen bemærker videre, at vedligeholdelsen og dermed oprensningen af Kongeåen ifølge regulativet skal udføres således, at vandløbets fysiske tilstand er i overensstemmelse med de krav, den målsatte anvendelse stiller hertil. Oprensningen bliver fuldført i henhold til opmålingerne af det nye regulativ.

Efter bekendtgørelse nr. 448 af 11. april 2019 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster skal vandløbsforekomsternes til enhver tid aktuelle tilstand, herunder i forhold til de enkelte kvalitetselementer, beskyttes mod forringelse.

Målsætningen for smådyr er opfyldt med god tilstand. En oprensning af sand på den aktuelle strækning vil ikke påvirke tilstedeværelsen af smådyr i vandløbet. Det begrundes med, at der alene er tale om fjernelse af sandaflejringer, hvor forekomsten af smådyrsarter, er begrænset i forhold til de strækninger hvor der er sten- og grusbund.

På tilsvarende vis vil en oprensning af sand ikke påvirke den aktuelle tilstand for fisk negativt. Den eksisterende sandtransport, der er sket fra 2018 - 2024 på den aktuelle strækning forringer i dag ørredens muligheder for succesfuld gydning, idet tilstedeværelsen af sand kan ødelægge gydebanks og reducere gydesucces for ørred. Endvidere bidrager sandtransporten til en forringelse af vandløbets fysiske tilstand, som kan reducere antallet af forskelligartede levesteder for fisk.

Det vurderes derfor samlet set at fjernelse af sand i vandløbet ikke vil afstedkomme en forringelse af kvalitetselementerne, der er fastsat i miljømålet.

Oprensningen

Oprensningen vil blive foretaget snarest muligt. Der vil maksimalt blive fjernet aflejringer således, at vandføringsevnen genoprettes. Der vil alene blive fjernet løse aflejringer af sand og mudder. Fast bund, sten, grus eller lignende fjernes ikke ved oprensningen.

Det oprensede materiale vil blive udlagt på brinken på den østlige side af vandløbet, hvor der i dag er en sti, der er meget våd. Det opgravede materiale skal forsøges lagt i lavninger langs stien, hvor der ikke er registreret beskyttet natur. Hvis det viser sig, at delområdet ikke kan rumme al det oprensede materiale, foretages en supplerende vurdering af, om der er andre af de ånære arealer, hvor det kan planeres ud. Idet resten af engen langs vandløbet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som beskyttet natur, må det opgravede materiale ikke udplaneres på den del af engen, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens §3.

Behandling efter naturbeskyttelseslovens § 3

Dispensation til oprensning af Kongeåen

Kolding Kommune har ikke kendskab til, at der i nyere tid er foretaget oprensning af Kongeåen på den aktuelle strækning i forhold til at sikre en regulativoverholdelse. På denne baggrund finder kommunen, at det må lægges til grund, at der har indfundet sig en ny § 3-beskyttet tilstand af vandløbet, og at

oprensning til regulativmæssig bundkote som følge heraf kræver, at der skal meddeles dispensation i medfør af lovens § 65, stk. 3.

En oprensning af sand i det omfang som tilladelsen giver adgang til vil øge vandløbets samlede fysiske variation og dermed styrke grundlaget for miljømålet for vandløbet, der i vandområdeplanen er fastsat til "moderat økologisk status".

På den baggrund kan der dispenseres fra tilstandsbeskyttelsen af Kongeåen til oprensningen.

§ 3 beskyttede enge langs Kongeåen.

Kolding Kommunes Naturteam har i 2013 og 2024 besigtiget de beskyttede arealer, der grænser op til Kongeåen og fundet, at naturkvaliteten hænger tæt sammen med arealernes hydrologi. Den beskyttede eng øst for kongeåen er domineret af fløjlsgræs og størstedelen af arealet er meget vådt og domineret af manna-sødgræs, lysesiv og mosebunke.

Naturkvaliteten på arealet er estimeret til værende 3 og der er i alt fundet 17 stjernearter.

Det er Kolding Kommunes vurdering, at den punktvisse oprensning ved to strækninger ikke vil påvirke den beskyttede natur, idet et oprensede materiale lægges udenfor beskyttet natur. Derudover er der meget vådt ved brinkerne, hvor en kommende Kongeå sti bliver etableret. Det vil gøre etableringen af kongeåstien lettere på denne strækning, hvis der udlægges det opgravede sand, som gør strækningen mindre våd.

Natura 2000 og Habitatdirektivets bilag IV-arter

Natura 2000

I henhold til bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale beskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (BEK nr. 1595 af 6. december 2018) skal der foretages en vurdering af, om et påtænkt projekt kan påvirke et Natura 2000 område væsentligt. Dette gælder også for projekter, der finder sted uden for Natura 2000 områder, men som kan have betydning ind i Natura 2000 området.

Den pågældende vandløbsstrækning ligger udenfor et Natura 2000 område. Nærmeste Natura 2000 område er nr. 91, Kongeå, som ligger omkring 5 km vest for projektområdet. Natura 2000 området består af Habitatområde nr. 80.

Nedenstående tabel viser udpegningsgrundlaget for dette Natura 2000 område.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 80		
Naturtyper:	Næringsrig sø (3150)	Vandløb (3260)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)	Hængesæk (7140)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
Arter:	Bæklampret (1096)	Flodlampret (1099)
	Havlampret (1095)	Laks (1106)
	Snæbel* (1113)	Odder (1355)

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Oprensningen vurderes samlet set ikke at påvirke kongeåen negativt, idet oprensningen vil have en positiv indvirkning på vandløbet og dets biodiversitet.

Habitatdirektivets bilag IV arter

For de arter, der er omfattet af Habitatdirektivets bilag IV, forpligter medlemslandene sig til at træffe de nødvendige foranstaltninger for en streng beskyttelsesordning. I Danmark findes der 36 dyrearter, som hører under bilag IV kategorien. En række dyr omfattet af habitatdirektivets bilag IV og naturbeskyttelseslovens § 29a kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted ved eller i området omkring Kongeåen st. 3.300-4.900, f.eks. markfirben, stor vandsalamander, spidssnudet frø, butsnudet frø, løgfrø, løvfrø, pipestrelflagermus, sydflagermus, vandflagermus, langøret flagermus, brunflagermus, troldflagermus dværgflagermus, skimmelflagermus, birkemus og odder. Grøn mosaik guldsmed og stor kærguldsmed kan også forekomme sporadisk i området.

Spidssnudet frø, løvfrø, stor vandsalamander og odder er ifølge naturdata på Danmarks Miljøportal registreret i eller tæt på projektområdet. Det kan ikke udelukke, at flagermus er tilstede i projektområdet.

For odder vil oprensningen medføre en lokal forstyrrelse, men da oprensningen kun fjerner sandaflejringer og ikke ændrer på vandløbets profil, herunder skråningsanlægget og brinker, vurderes oprensningen ikke at ødelægge eller forringe yngle- eller rasteområder for odder. Odderen stiller store krav til de områder hvor den yngler, og ofte er det i store uforstyrrede sø- og moseområder med rørskov eller anden tæt bevoksning. Kolding Kommune vurderer at oprensningen af Kongeåen st. 3.300-4.900 ikke kommer til at påvirke odderbestanden og at områdets funktionalitet kan opretholdes.

Da der ikke fældes gamle træer med hulheder og sprækker, vurderes den kommende oprensning ikke at påvirke de beskyttede arter af flagermus: Pipestrelflagermus, sydflagermus, vandflagermus, langøret flagermus, brunflagermus, troldflagermus dværgflagermus, og skimmelflagermus.

For butsnudet frø, spidssnudet frø, løgfrø, løvfrø og stor vandsalamander er isolation og ødelæggelse af yngle og rasteområder nogle af de primære trusler. Da oprensningen ikke påvirker de omkringliggende arealers naturtilstand eller dræner disse, vurderes det at oprensningen ikke vil ødelægge eller forringe eventuelle levesteder for disse arter. Det oprensede sand kan lokalt medføre en næringsstofberigelse som forringer rasteområder for nogle af arterne, men det vurderes at det ikke medfører en betydelig forringelse af levestedet.

I udpegningsgrundlaget for Kongeåen er en række fiskearter heriblandt bæklampret. Bæklampret er beskyttet af habitatdirektivets bilag II. DTU-Aqua har på elfiskestationer tæt på strækningen st. 3.300-4.900 registreret bæklampret, elritse, skalle, trepigget hundestejle, ål og ørred. Alle arter er tilknyttet fast sten og gruset bund, men bæklamprettens larvestadie er også tilknyttet sandbund.

DTU-Aquas' fiskeundersøgelser er foretaget i 2024 og derved meget nye. Bæklampretten er ikke fundet på den specifikke strækning, hvor punktoprensningen skal foregå, men det kan ikke udelukkes, at larver fra bæklampretten er til stede på strækningen. Det kan derfor ikke udelukkes, at nogle enkelte individer vil blive påvirket af oprensningen, men Kolding Kommune vurderer, at de punktvisse oprensninger ikke vil påvirke bestanden af bæklampretter i Kongeåen.

Kolding Kommune vurderer, at oprensningen ikke vil påvirke bestanden af ørred, elritse, idet der ikke oprenses fast bund, sten og grus. Det vurderes ligeledes, at områdets funktionalitet kan opretholdes.

Klagevejledning

Efter både vandløbsloven og naturbeskyttelsesloven kan der klages over ovenstående afgørelse inden 4 uger fra offentliggørelsen.

Klagefristen er **den 30. september 2025**

Klageberettiget er:

- ansøger,
- enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
- Danmarks Naturfredningsforening
- Danmarks Sportsfiskerforbund.

Der kan klages over retlige spørgsmål og kommunens vurderinger og vilkår.

Indsendelse af klage

En klage indsendes elektronisk via den såkaldte Klageportal via dette link: <https://kpo.naevneneshus.dk>, hvor man logger ind med fx NEM-ID.

Klagen videresendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan kontaktes på e-mail: nmkn@naevneneshus.dk eller på telefon 72 40 56 00. Når man klager, skal der betales et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1800 kr. for virksomheder og organisationer. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen. Klagen sendes først videre, når gebyret er betalt, og når klageren endeligt har godkendt klagen.

Venlig hilsen

Helene Kiilerich
Vandløbsmedarbejder

Bilag:

- Oversigtskort over den punktvisse oprensning på to strækningen st. 3300 – 4900 (grundkort)
- Oversigtskort over den punktvisse oprensning på to strækninger st. 3300 – 4900 (Ortho foto)
- Oprensningsscenarie 6 og opmåling 2018

Kopi sendt til:

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdeling Kolding, v/ Esben Christoffersen,
dnkolding-sager@dn.dk, kolding@dn.dk

Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdeling Kolding, kolding@dof.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund, Skyttevej 4, Vingsted, 7182 Bredsten, post@sportsfiskerforbundet.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund, lbt@sportsfiskerforbundet.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund, Miljøkoordinator Morten Ringive, sydoestjylland@sportsfiskerforbundet.dk

Dansk Botanisk Forening, v/ Rasmus Fuglsang Frederiksen, rasmusfuglsangfrederiksen@gmail.com

Friluftsrådet v. Bent Holgersen, Ådalen 6, st. 3, 6600 Vejen, trekantområdet@friluftsradet.dk

 Kolding Kommune	
Målforshold 1:3.122	Sagsnr:
25. juni 2025	Papirformat: A4
Kortet er vejledende og beregnet til oversigtsbrug. Kortet kan ikke anvendes ved skelstridigheder, og der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.	

Kolding Kommune

Målforhold 1:3.122

Sagsnr:

25. juni 2025

Papirformat: A4

Kortet er vejledende og beregnet til oversigtsbrug. Kortet kan ikke anvendes ved skelstridigheder, og der tages forbehold for kortets ajourføringsstatus.

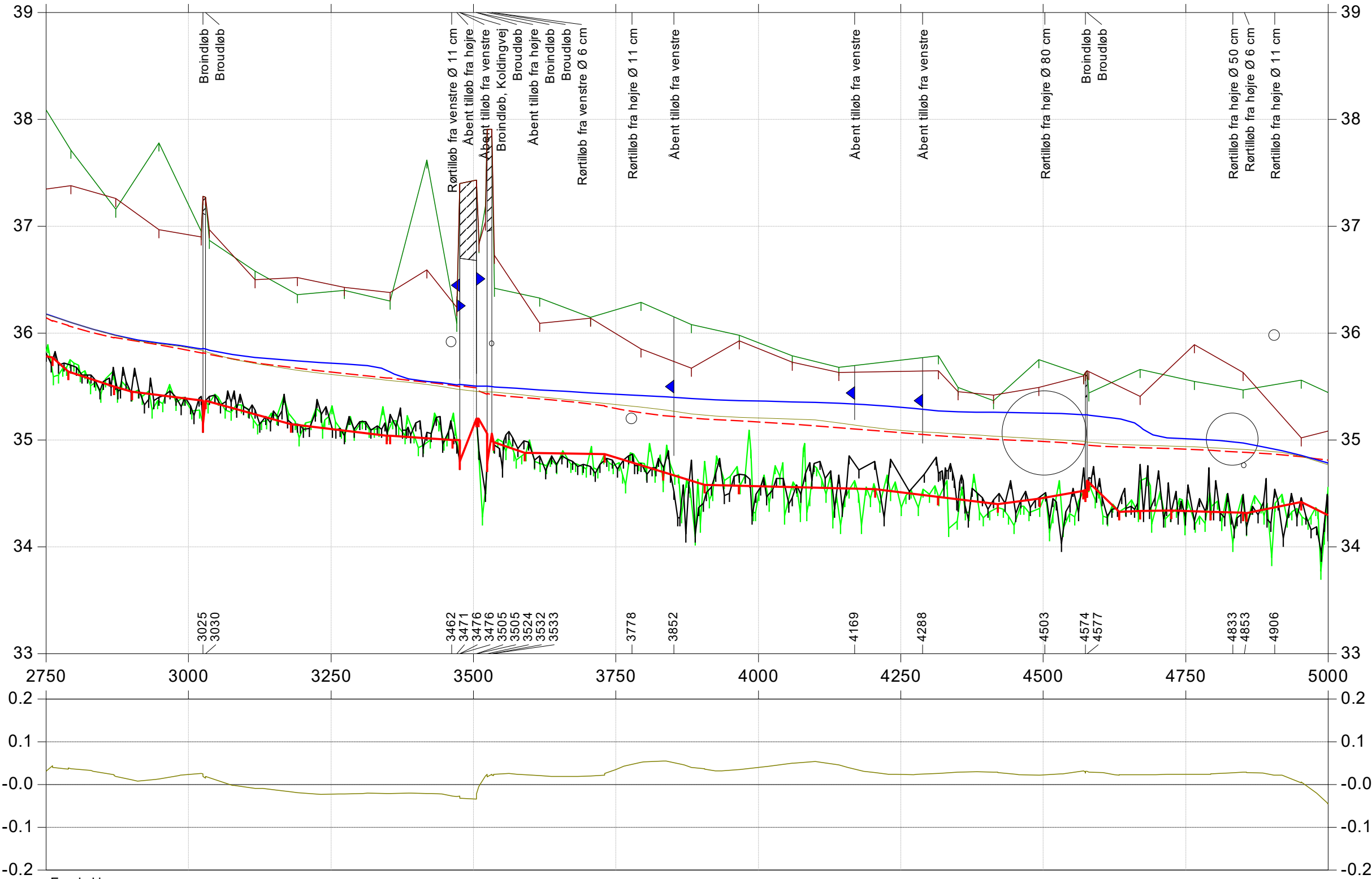
Kongeå

Kontrolopmåling maj 2024

- Terræn højre, 2024
- Terræn venstre, 2024
- Dybeste punkt i profil, 2024
- Dybeste punkt, regulativopmåling 2018
- Oprensningsscenarie 6 (4851 + 4670 + 4570/4580 + 4315 + 3966 + 3354), vintermiddel
- Beregn. vsp. kontrolopmåling maj 2024
- Beregn. vsp. regulativudkast 2025
- Regulativudkast 2025

Kote i m DVR90 1:40

Forskel i m.